

otyl Dynowski

ISBN 978-83926399-8-5

Czasopismo Nasza Gmina Dynów

Nr 1 marzec-kwiecień 2015

Czwarta Niedziela Postu

Pan Jezus rozmnaża chleb

Niedziela Męki Pańskiej

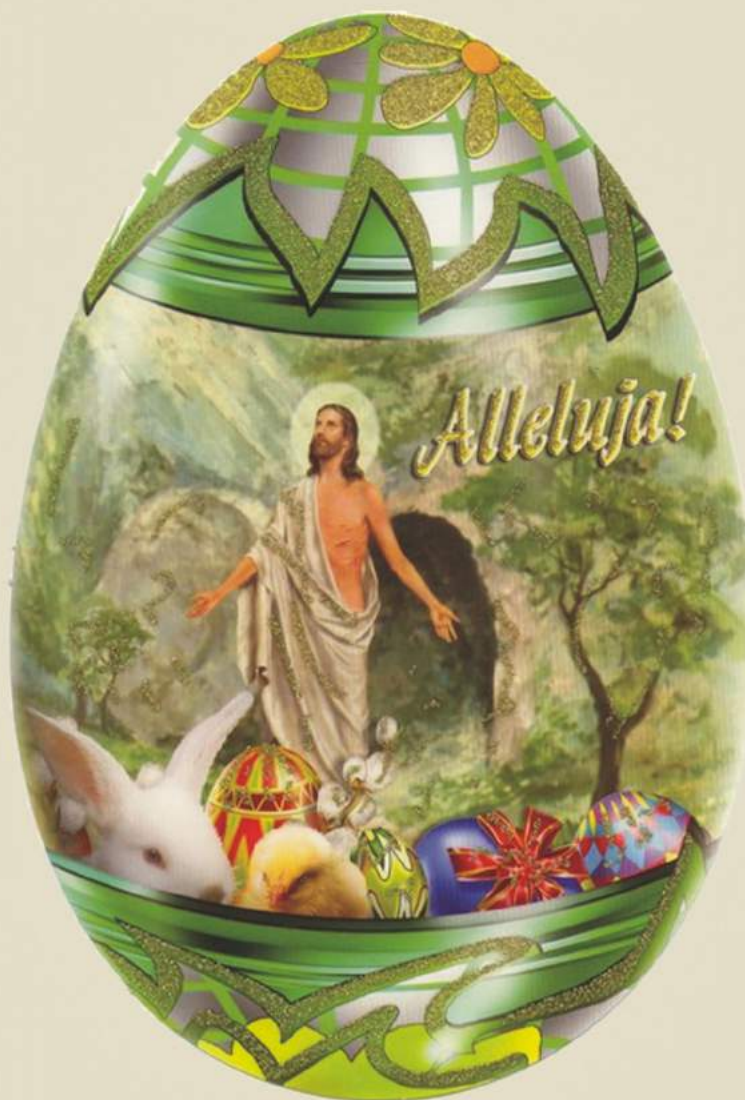
Porwali tedy kamienie, aby Nań rzucali

Niedziela Palmowa

*Palmy święcone są dzisiaj.
Zrób krzyż z palmy.
Połóż go w odpowiednie miejsce
na stole w domu swym*

**Chrystus
Zmartwychwstał**

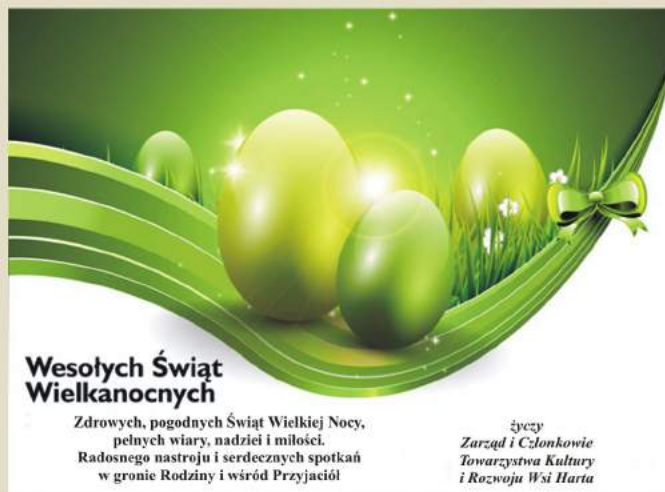

**Prawdziwie
Zmartwychwstał**

*W Wielkanocną Niedzielę
staropolskim zwyczajem
pozdrawiamy się słowami:
Chrystus Zmartwychwstał
a odpowiadamy:
Prawdziwie Zmartwychwstał*

Spis treści	
Wyborcza jesień 2014	3
10-lecie KS HYDRO-MET "Orzeł" Harta	3
Współpraca Harty z Węgrami	5
Fryz heraldyczny	6
Pogórze Dynowsko-Przemyskie (mapa)	8
Jest w orkiestrach dętych jakaś siła (cz. I)	11
Bachórz. Cztery ważne fakty dla Polski i regionu	13
W "Starym Młynie" na rozdrożu	16

Szanowni Państwo, Mieszkańcy Gminy Dynów

Oddajemy do Waszych rąk pierwszy numer czasopisma zatytułowanego „Motyl Dynowski”. Nazwę zaczerpnęliśmy z naszej przeszłości, bowiem to nasi pradziadkowie przekazując urzędowe pismo wójta z rąk do rąk, z domu do domu, właśnie „motylem” nazywali tę czynność.

W kolejnych numerach naszego czasopisma będziemy przybliżać Państwu fakty historyczne, które były związane z terenem naszej Gminy. Będziemy także odnotowywać ważne wydarzenia współczesne nam, aby zachować je dla potomności.

W tym pierwszym pilotażowym numerze będą mogli Państwo zaznajomić się z ponad 90-letnią historią Orkiestry Dętej OSP Harta oraz kilkuletnią współpracą sołectwa z Węgrami. W krótkim zarysie pokazany został także rozwój i działalność, istotnego zwłaszcza dla młodszej społeczności naszej Gminy, KS HYDRO-MET „Orzeł” Harta. Mamy nadzieję, że niezwykle ważna historia Districtus Bachoriensis nie ujdzie Państwa uwadze, jak również zaproponowane projekty herbów dla poszczególnych sołectw i całej Gminy Dynów.

Licząc na życzliwe przyjęcie naszej propozycji, pozostaję z poważaniem

Wojciech Piech

przewodniczący komitetu wydawniczego NASZA GMINA DYNÓW

Wyborcza jesień 2014

W listopadzie ubiegłego roku odbyły się wybory samorządowe rozpoczynające VII kadencję lokalnych samorządów. Po raz pierwszy do rad gmin wiejskich wybierano radnych w okręgach jednomandatowych. W gminie Dynów utworzono 15 okręgów wyborczych. Na czas wyborów mieszkańcy gminy utworzyli 5 lokalnych komitetów: Razem dla Gminy Dynów (RdGD), Komitet Mirosława Marszałek-Pelzak (KMM-P), Prawa i Sprawiedliwości (PiS), Rozwój Pogórza Dynowskiego (RPD) i Nasza Gmina Dynów (NGD).

W poszczególnych okręgach wybory wygrali:

- 1 Bachórz – Łucja **Bachórska**
88 głosów/198 głosujących – 44,44% (RPD)
- 2 Bachórz – Franciszek **Pilip** 100/239 – 41,84% (NGD)
- 3 Dąbrowka Starzeńska – Janina **Ostafińska**
73/179 – 40,78% (PiS)
- 4 Dylągowa – Małgorzata **Pancerz** 81/228 – 35,09% (RdGD)
- 5 Harta – Franciszek **Domin** 115/249 – 46,18% (NGD)
- 6 Harta – Piotr **Śliwa** 84/187 – 44,92% (PiS)
- 7 Harta – Jacek **Stochmal** 137/285 – 48,07% (NGD)
- 8 Harta – Zygmunt **Banaś** 172/211 – 81,52% (NGD)
- 9 Laskówka – Adam **Chruszcz** 71/176 – 40,34% (KMM-P)
- 10 Łubno – Stanisław **Myćka** 36/139 – 25,90% (NGD)
- 11 Łubno – Piotr **Ciupak** 65/101 – 64,36% (PiS)
- 12 Łubno – Wiesław **Kielbasa** 88/158 – 55,70% (RdGD)

13 Pawłokoma – Tadeusz **Pudysz** 94/201 – 46,77% (RdGD)

14 Ulanica – Jacek **Kamiński** 102/207 – 49,28% (KMM-P)

15 Wyręby – Beata **Skiba** 56/99 – 56,57% (KMM-P).

W wyborach na stanowisko wójta Gminy Dynów oddano w I turze 2 903 głosy. Poszczególni kandydaci otrzymali następującą ilość głosów: Marek **Kot** – 577 (RdGD), Mirosława **Marszałek-Pelzak** – 364 (KMM-P), Bogusław **Martowicz** – 384 (PiS), Krystyna **Sówka** – 972 (RPD), Wojciech **Piech** – 606 (NGD).

W II turze uczestniczyło 2 210 wyborców, którzy oddali głosy na dwoje kandydatów: Krystyna **Sówka** – 1 165, Wojciech **Piech** – 1 045.

Wszystkim zwycięzcom do Rady Gminy Dynów i Pani Wójt gratuluję i życzę odwagi w podejmowaniu decyzji istotnych dla rozwoju naszej gminy. Na pierwszej sesji przewodniczącą Rady Gminy Dynów wybrana została Beata **Skiba**, wiceprzewodniczącymi – Franciszek **Domin** i Franciszek **Pilip**.

Gratuluję także wszystkim, którzy nie zdobyli mandatu, bowiem to nie oznacza przegranej (ktoś musi wygrać, ktoś musi przegrać) i zwracam się z prośbą o dalszą aktywną pracę na rzecz naszej społeczności.

Wszystkim nam Mieszkańcom Gminy Dynów dedykuję rzymską dewizę: *Concordia res parvae crescunt* –

Zgodą male rzeczy rosną

Wojciech Piech

10-lecie Klubu Sportowego HYDRO-MET „Orzeł” Harta

Historia klubu Orzeł Harta rozpoczęła się latem 2005 r. dzięki zaangażowaniu społeczności lokalnej wsi Harta. Założycielem klubu był, późniejszy wieloletni prezes klubu, Łukasz **Potoczny**. W lipcu zespół rozpoczął treningi, którego kadre stanowili głównie zawodnicy z Harty, w późniejszych latach także pochodzący z okolicznych miejscowości,

m.in.: Dynów, Bachórz, Jawornik Polski, Piątkowa. W 2006 r. „Orzeł” zaczął brać udział w lokalnych turniejach piłki nożnej, m.in. o Puchar Wójta Gminy Dynów, na którym zajął 5 miejsce. Od 2007 r. trenerem drużyny jest Wiesław **Domin**.

W 2008 r. klub został zarejestrowany i zgłoszony do rozgrywek ligowych – 10 sierpnia 2008 r. rozpoczął rozgrywki piłkarskie w klasie B okręgu Rzeszów-Łańcut. W pierwszym ligowym meczu z drużyną z Wysokiej Łańcuckiej zagrał: **Wojciech Zawora**, **Adam Domin**, **Mateusz Potoczny**, **Paweł Litwin**, **Eryk Chuchla**, **Stanisław Drewniak**, **Sławomir Makara**, **Sławomir Domin**, **Marcin Radzik**, **Dariusz Kuś**, **Bartłomiej Błoński**, **Piotr Ryba**, **Karol Drewniak**, **Rafał Turon**.

Pierwszy sezon 2008/2009 nasi zawodnicy skończyli na 10 miejscu. W kolejnych latach „Orzeł” Harta wal-

czył już o wyższe cele, głównie o awans do A-klasy, jednak naszym zawodnikom nie sprzyjało szczęście i kończyli rozgrywki ligowe w kolejnych trzech latach na miejscu 5.

Klub, z powodu braku odpowiedniego stadionu, swoje mecze ligowe rozgrywał na stadionie bachórskiego „Pogorza”. W 2012 r. rozpoczęła się budowa własnego obiektu, przy którym wiele prac wykonano nakładem społecznym. Jednak w sportowej rywalizacji rok ten nie był bardzo udany, ponieważ nasz zespół zakończył rundę jesienną dopiero na 9 miejscu. Należy jednak wspomnieć o bardzo emocjonującym i ciekawym meczu rozegranym przez naszą drużynę w tym roku, kiedy to w pierwszej rundzie Pucharu Polski na szczeblu Podokręgu Rzeszów pokonaliśmy drużynę Dynovi 3-2.

W 2013 r. na Walnym Zgromadzeniu Członków nowym prezesem został **Wojciech Piech**. Zmiany te wynikały z potrzeby budowy i realizacji nowej spójnej strategii rozwoju naszego Klubu, która zawierała takie aspekty jak: podniesienie poziomu sportowego drużyny, budowa nowego modelu działalności organizacyjnej Klubu, poprawa wizerunku Klubu, realizacja kolejnej fazy budowy stadionu (na płycie stadionu osadzono nowe bramki, a władze Gminy przekazały do dyspozycji Klubu część pomieszczeń w „Starym Młynie”), oraz stworzenie jeszcze większych możliwości do uprawiania sportu w naszej miejscowości. Drużyna z Harty ukończyła sezon 2012/2013 na 5 miejscu i zaczęła być już postrzegana jako solidna i dobrze zgrana ekipa. Potwierdziła to runda jesienna sezonu 2013/2014, którą drużyna „Orla” zakończyła na 2 miejscu, notując 8 kolejnych meczów bez straty bramki.

Koniec 2014 r. nie przyniósł nam oczekiwanego awansu do Klasy A (drużyna przegrała rywalizację z „Pogórzem” Husów, chociaż bezpośredni mecz wygrywała 1-0), ale udało się utrzymać stabilny i dobrze zgrany *team*, którego trzon stanowią nadal zawodnicy, którzy rozpoczęli przygodę z piłką nożną razem z nowo powstałym Klubem „Orzeł” Harta już w 2005 r. (**S. Drewniak**, **E. Chuchla**, **Mateusz** i **Mariusz Potoczny**, **S. Domin**, **D. Kuś**, **B. Błoński**), wychowankowie Klubu (**B. Domin**, **M. Hus**, **G. Hus**, **A. Gierula**, **R. Dubaj**, **A. Darasz**, **A. Paściak**) oraz zawodnicy, którzy dołączyli do drużyny w ostatnich latach i są silnie związani z naszą miejscowością, ponieważ od pewnego czasu zostali mieszkańcami Harty (**M. Bieńko**, **T. Chrapek** oraz **T. Wandas**). W naszej drużynie grają także zawodnicy pochodzący z innych miejscowości (**M. Krasnopolski**, **M. Pępek**, **F. Pępek**).

Największym wydarzeniem 2014 r. była inauguracja rozgrywek ligowych sezonu 2014/2015 już na własnym obiekcie, który okazał się być bardzo dużym atutem naszej drużyny, która nie doznała jeszcze porażki na własnym stadionie w oficjalnym meczu (na 7 rozgrywanych

Drużyna KS HYDRO-MET „Orzeł” Harta, 2014 r.

meczów ligowych – 5 wygranych, 2 remisy) i ukończyła rundę jesienną na 3 miejscu. Należy tu wspomnieć także o dużym wysiłku i poświęceniu zawodników, którzy sami przebudowali i wyremontowali szatnie, gdzie, oprócz szatni dla zawodników, znajdują się pomieszczenia dla sędziów i łazienki z bieżącą ciepłą wodą. W tym miejscu należą się serdeczne podziękowania wszystkim osobom prywatnym i przedsiębiorstwom z Harty, którzy przyszedli z pomocą naszemu Klubowi.

Rok 2014 był czasem, w którym coraz więcej osób zaczęło zmieniać postrzeganie Klubu jako „zbieraniny chłopców kopiących od czasu do czasu piłkę”, a zaczął być uważany za poważną organizację wywierającą duży wpływ na życie kulturalne i sportowe w naszej miejscowości. Owocem tego jest duża grupa ludzi, których można nazwać stałymi kibicami naszej drużyny, oraz zauważalna pomoc ze strony firm działających na naszym terenie.

Jedną z takich firm stała się sponsorem tytularnym naszego Klubu, który od tego momentu zmienił nazwę na KS HYDRO-MET „Orzeł” Harta.

Rok 2015 to wyjątkowy rok dla naszego Klubu – to rok 10-lecia działalności KS „Orzeł” Harta. Może nie jest to imponujący jubileusz w porównaniu do innych drużyn czy organizacji, ale wszyscy zawodnicy i członkowie Klubu są bardzo dumni ze swych osiągnięć, pomimo początkowego sceptycyzmu mieszkańców Harty i władz samorządowych. Miejmy nadzieję, że następne lata przyniosą dalsze sukcesy i pozwolą kolejnej grupie młodych ludzi na realizację swoich pasji i zainteresowań – ku pożytkowi własnemu i społeczności sołectwa Harta oraz Gminy Dynów.

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy na kolejne mecze na naszym stadionie.

Sławomir Domin

Współpraca Harty z Węgrami

Jesienią 2008 r. została nawiązana współpraca pomiędzy Hartą a węgierskim miastem Újfehértó położonym w powiecie Nagyálló komitatu (województwa) Szabolcs-Szatmár-Bereg w północno-wschodnich tego kraju.

Pierwsza wizyta węgierskich gości miała miejsce 18 marca 2009 r. Naszą miejscowość zaszczylił swą obecnością: burmistrz **Tóth Andras**, komendant Straży Pożarnej **Aranyos Imre**. Tłumaczem była **Rakaczki Teresa**.

Hartę reprezentowali: soltys Adam **Dziura**, prezes OSP Artur **Szczutek**, prezes Towarzystwa Kultury i Rozwoju Wsi Harta Anna **Potoczny**, prezes Klubu Sportowego „Orzeł Harta” Łukasz **Potoczny**, prezes Klubu „Nadzieja” HDK Jacek **Stochmal** oraz dyrektorzy szkół: Krzysztof **Kędziński** i Bogdan **Sieńko**. W czasie tego spotkania poruszono wiele tematów dotyczących współpracy oraz zostały przybliżone historie naszych miejscowości. Goście zwiedzili obydwie szkoły oraz salę gimnastyczną.

Goście spotkali się również z ówczesnym wójtem oraz sekretarzem Gminy Adamem **Chrobakiem** i Zygmuntem **Prokopem**, a także z komendantem Miejskiej Straży Pożarnej w Rzeszowie mł. bryg. Waldemarem **Wilkiem**, któremu Harta zawdzięcza nawiązanie współpracy.

W tym samym roku doszło jeszcze do dwukrotnego spotkania z naszymi nowymi przyjaciółmi.

Pierwszym była rewizyta naszej delegacji na Węgrzech w składzie: wójt Adam **Chrobak**, prezes OSP Artur **Szczutek** oraz Jacek **Stochmal** reprezentujący klub HDK „Nadzieja” w Harcie. Podczas dwudniowego pobytu zostało pokazane nam całe miasteczko, lokalne muzeum, szkoły oraz miejscowa jednostka Straży Pożarnej. Zwiedziliśmy także budynek Urzędu Miasta.

Drugie spotkanie miało miejsce w Harcie w dniu 23 sierpnia podczas Gminnych Dożynek 2009, które mia-

ły miejsce w naszej miejscowości. Razem z wyżej wymienionymi osobami zaszczylił nas swą obecnością przedstawiciel orkiestry.

„Dni wiśni” to coroczne święto lokalne, na którym promuje się także lokalne potrawy. W 2010 r. przedstawiciele Harty uczestniczyli w tymże święcie: orkiestra wzięła udział w Paradzie Orkiestr Dętych, a wieczorem koncertowała dla mieszkańców Újfehértó, kapela Młoda Harta zaprezentowała się ze swoim repertuarem, a Towarzystwo Kultury i Rozwoju Wsi Harta promowało nasze regionalne potrawy. W czasie trzydniowego pobytu także zwiedziliśmy miasto, wytwórnię tradycyjnej wódki węgierskiej o nazwie „Palinka”, na zaproszenie zagraliśmy okazjonalny koncert w miejscowej remizie jednostki Straży Pożarnej.

W niedzielę, 26 sierpnia 2012 r. jednostka OSP Harta obchodziła 100-lecie swojej działalności. W uroczystości udział wzięli strażacy na czele z komendantem **Aranyos Imre** oraz ks. proboszcz parafii katolickiej z Újfehértó **Juhász Imre**, który z naszym proboszczem koncelebrował mszę św. Wśród zaproszonych OSP widoczny był także poczet sztandarowy węgierskiej braci strażackiej, której przedstawiciel, na znak przyjaźni polsko-węgiersko, udekorował nasz sztandar trójkolorową szarfą w barwach narodowych Węgier (czerwono-biało-zieloną).

Zaproszonym gościom pokazane zostały zabytki Przemysła, m.in. muzeum dzwonów, fajek i forty.

Magyar – lengyel dwa bratanki... Wierzymy, że współpraca z węgierskimi przyjaciółmi będzie się w dalszym ciągu rozwijać.

Jacek Stochmal

Fotografie związane z artykułem na stronie 10.

Tradycja jest żywą tkanką i tworzy się na naszych oczach

Fryz heraldyczny

Godło państwa i herby przedstawione na stronie obok posiadają trzy podstawowe znaczenia dla mieszkańca danego terytorium:

- odróżniające od innych narodowości i lokalnych społeczności,
- integrujące – na każdym wymienionym poziomie,
- prestiżowe – przez samo posiadanie własnego herbu.

Godło Państwa Polskiego – w polu czerwonym orzeł biały z koroną, wg wzoru zamieszczonego na wieży rzeszowskiego zamku, 1919 r. po odzyskaniu niepodległości.

Herb Województwa Podkarpackiego przyjęty uchwałą sejmiku nr XXI/212/2000 z dn. 28 sierpnia 2000 r. – na tarczy w polu prawym czerwony gryf ukoronowany srebrny, w polu lewym błękitnym lew ukoronowany złoty, ponad nimi krzyż kawalerski złoty. Srebrny gryf symbolizuje województwo belskie, złoty lew – województwo ruskie, krzyż równoramienny – taki jak w herbie Rzeszowa.

Herb Powiatu Rzeszowskiego został uchwalony uchwałą Rady Powiatu nr XIII/104/2000 z dn. 26 lutego 2000 r. – w polu błękitnym lew ukoronowany złoty trzymający w łapach tarczę czerwoną z krzyżem równoramiennym srebrnym. Lew ukoronowany (wspinający się na skałę) był herbem przedwojennego województwa ruskiego (dawnej ziemi lwowskiej), pojawił się w Polsce w XIV w., krzyż równoramienny jak w herbie Rzeszowa – w okresie autonomicznym herb wewnętrzny z czerwoną tarczą był herbem powiatu (Kreis) rzeszowskiego.

Herb Rzeszowa historyczny – w polu czerwonym krzyż równoramienny, rycerski-maltański, przedstawiony wg wzoru z *Widoku miasta Rzeszowa Józefa Kozieja z 1936 r.*, z narożami krzyża związane jest osiem błogosławieństw z *Kazania Jezusa na Górze* oraz osiem cnót rycerskich. Rzeszów jest stolicą regionu, jak również siedzibą władz powiatu rzeszowskiego.

Herb Miasta Dynów – w złotym polu żubrza głowa z kołem w nozdrzach, wg opisu zawartego w statucie miasta Dynowa – uchwała nr II/502/02 z dn. 6 grudnia 2002 r. załącznik nr 2. Herb nawiązuje do szlacheckiego herbu Wieniawa. Miasto Dynów jest siedzibą władz wiejskiej gminy Dynów.

Herb Gminy Dynów (projekt) – tarcza dwudzielna dzielona w słup, w prawej złotej przybochnicy głowa żubrza jak w herbie Dynowa, w lewej czerwonej przybochnicy herb rodowy Kmitów – Śreniawa z krzyżem srebrna. Kmitowie byli pierwszymi właścicielami m.in. terenu obecnej gminy Dynów.

Herb sołectwa Harta – na tarczy dwudzielnej dzielonej w pas, lew czarny, ale go tylko połowa, język u niego wywieszony czerwony, łapy przednie u niego widać tak, że lewa trochę do góry wzniesiona nad prawą, ogon też zadarty ku górze, nad polem barwy czerwonej.

Propozycje projektów herbów pozostałych sołectw Gminy Dynów (w porządku alfabetycznym):

Bachórz – tarcza dwudzielna dzielona w słup, w prawej błękitnej przybochnicy litera B srebrna symbolizująca historyczną siedzibę okręgu bachórskiego w latach 1377-1425, w lewej czerwonej przybochnicy herb rodowy Kmitów – Śreniawa z krzyżem srebrna.

Dąbrówka Starzeńska – w polu czerwonym herb rodowy Starzeńskich „Lis”, ostatnich właścicieli, od których miejscowość wzięła nazwę; wg K. Niesieckiego: *Herb Lis – strzala biała w polu czerwonym dwa jelce na niej, tak ułożone, że się zdadzą jakby dwa krzyże.*

Dylągowa – w polu zielonym półpień pocięty na dyle, poniżej wstęga niebieska obramowana na biało symbolizująca rzekę San; wg A. Brücknera: *dyl, dylina, tarcica, z niem. Diele, deska, później ściana czy podłoga.*

Laskówka – w polu zielonym trzy srebrne drzewa iglaste. Herb w nawiązaniu do nazwy sołectwa.

Łubno – w polu czerwonym herb rodowy Wapowskich „Nieczuja”, właścicieli miejscowości w XVI i XVII w.; wg K. Niesieckiego: *herb Nieczuja – w polu czerwonym pień od drzewa odcięty, na wierzchu jego krzyż, czyli raczej miecz odłuczony, przy pieńku, sęków obciętych być powinno trzy po prawej stronie jego, dwa po lewej; poniżej wstęga złota w białym obramowaniu (barwy krzyża) symbolizująca w swoim założeniu wieś łańcuchową.*

Pawłokoma – w polu błękitnym srebrne insygnia św. Pawła z Tarsu, Biblia i miecz. Pismo św., z którym Apostoł jest często przedstawiany, symbolizuje rangę nauczycielskiego urzędu Kościoła, jak również, autorstwo Jego listów apostołskich. Miecz jest symbolem Jego męczeńskiej śmierci

Ulanica – tarcza dwudzielna dzielona w pas, w górnym polu błękitnym złota pszczoła, bezpośrednio nawiązanie do nazwy sołectwa, dolny pas zielony symbolizuje okoliczne rozległe zielone tereny.

Wyłęby – w polu zielonym skrzyżowane srebrne (białe) pila i topór, nad nimi w rozwarciu krzyż grecki srebrny (biały). Herb nawiązuje do nazwy miejscowości i narzędzi, które te wyręby zostały dokonane, krzyż grecki jest symbolem łaski Bożej.

Zgodnie z polskim prawem herb gminy wymaga uchwały rady gminy i wcześniejszej opinii Komisji Heraldycznej przy Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji. Herby poszczególnych sołectw są tylko wyborem społeczności danej miejscowości.

Proponowane herby sołectw, za wyjątkiem gminy Harta, która używa własnego herbu od 2009 r., są tylko z naszej strony propozycjami. Do społeczności lokalnej należy decyzja o ewentualnym ich przyjęciu.

Wiktoria Helwin, Wiesław Walat

FRYZ HERALDYCZNY

*Godło
Państwa
Polskiego*

*Herb
Województwa
Podkarpackiego*

*Herb
Powiatu
Rzeszowskiego*

*Herb
Miasta
Rzeszowa*

*Herb
Miasta
Dynów*

Herby Gminy Dynów i jej sołectw

Harta

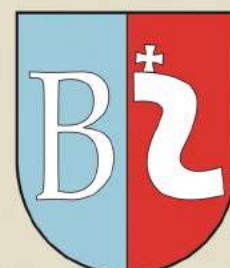
Laskówka

Ulanica

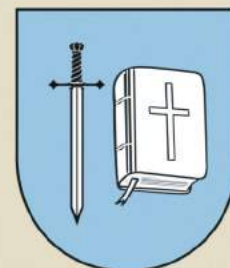
*Gmina
Dynów*

Bachórz

Wyręby

Pawłokoma

Łubno

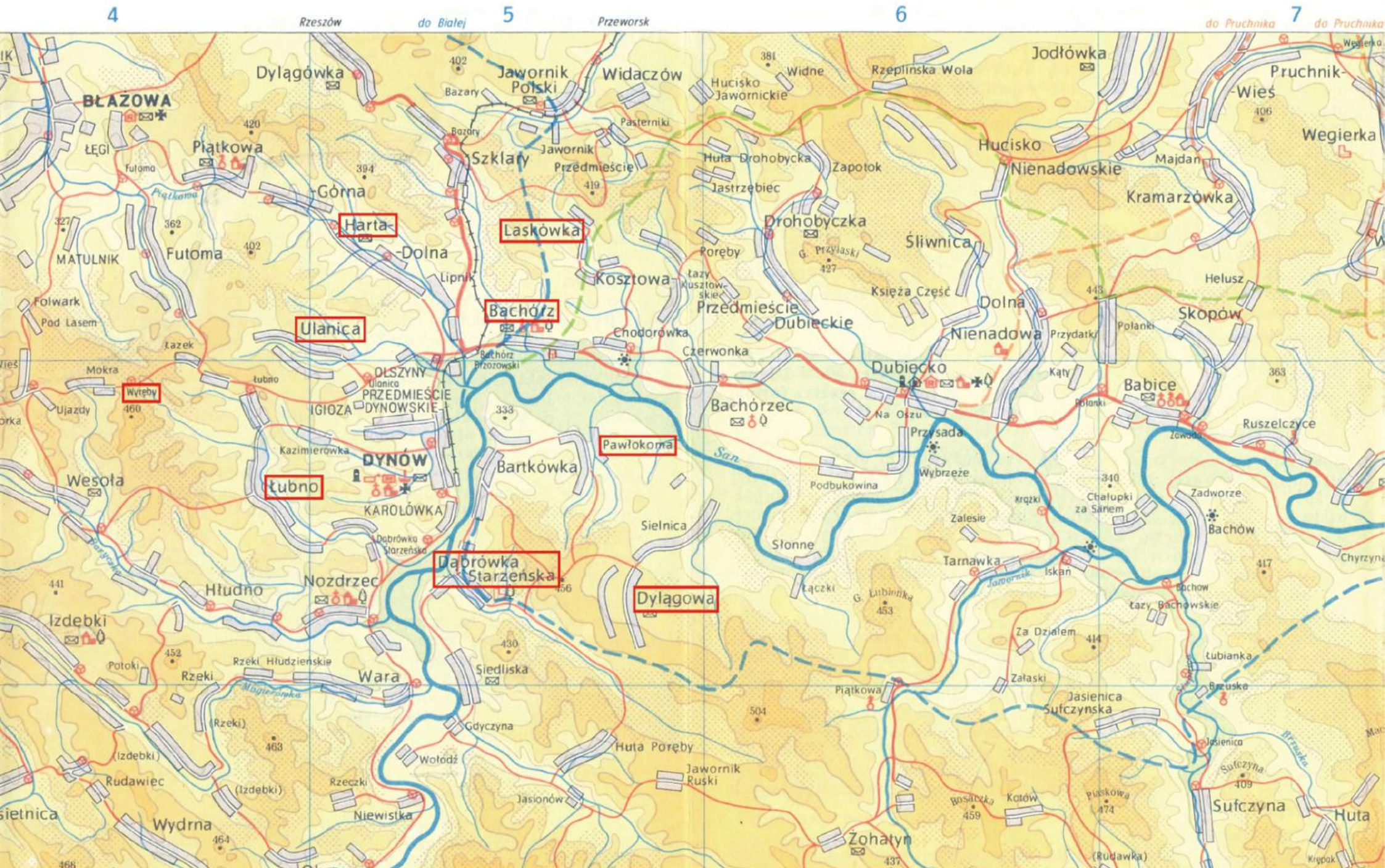

Dąbrówka Starzeńska

Dylągowa

POGÓRZE DYNOWSKO-PRZEMYSKIE

Z wizytą u węgierskich strażaków, 2010 r.

W wytwórni "Palinki"

Msza św. 100-lecie OSP Harta

Tradycja, honor i odpowiedzialność

Węgierska szarfa na sztandarze OSP Harta

Defilada orkiestry dętej i pocztów sztandarowych 100-lecie OSP Harta, 2012 r.

Jest w orkiestrach dętych jakaś siła cz. I

Wieś Harta położona na pogórzu Dynowskim – słynęła zawsze z tego, że jej mieszkańcy starali się być zorganizowanym społeczeństwem, a ich pracowitość i poczucie wspólnoty lokalnej, znane było w całej okolicy. Wciążkiej pracy na roli, która leży na trudnym do uprawy terenie podgórskim, jej mieszkańcy są „zahartowani” od wielu pokoleń.

Geograficzne położenie Harty na obrzeżach większych aglomeracji miejskich (prawie jednakowa ponad 40 km odległość od: Rzeszowa, Przemyśla, Brzozowa, Jarosławia, Przeworska), zmuszało społeczeństwo wsi, do podejmowania często samodzielnych inicjatyw społeczno-gospodarczych, które przyczyniały się do poprawy ich trudnego życia i warunków pracy.

W okresie przedwojennym rolnicy z Harty przodowali w zakresie wprowadzania różnych „nowinek” agrotechnicznych, organizowaniu opłacalnego zbytu produktów rolnych, m.in. wybudowano mleczarnię ze składek mieszkańców, która funkcjonowała jeszcze przez cały okres PRL, dopiero po wprowadzeniu zasad rynkowo-liberalnego gospodarowania, doprowadzono do jej upadku i likwidacji.

Rolnicy z Harty zrzeszali się również w Kółku Rolniczym, byli członkami spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowej dla rolników (tzw. Kasy Stefczyka), która miała siedzibę w Harcie (na plebanii), oraz udzielali się w różnych pracach społecznych. To dążenie do nowoczesności przetrwało w Harcie do czasów obecnych.

Wielu rolników wsi Harta, którzy swoją przyszłość – mimo trudnych czasów jakie obecnie nastąpiły dla rolnictwa – wiąże, jak i ich przodkowie, z pracą na roli, unowocześnia i powiększa swoje gospodarstwa, wychodząc na przeciw nowym warunkom gospodarowania i dokonującym się przemianom gospodarczym.

Wieś Harta nie pozostawała również w tyle w zakresie działalności kulturalnej i różnych form spędzania wolnego czasu. Przed II wojną światową istniało w Harcie kilka kapel ludowych, organizowano przedstawienia teatralne i występy zespołów śpiewaczych.

W 1924 r. w Harcie, jako jedna z pierwszych w okolicy, powstała orkiestra dęta. Jej założycielem i pierwszym dyrygentem był Jan Smyczyński – organista w kościele parafialnym w Harcie.

Jan Smyczyński urodził się w Harcie w 1899 r. w biednej rodzinie chłopskiej.

Jego zdolności muzyczne odkrył miejscowy proboszcz ks. kanonik Andrzej Trzyna, który dopomógł mu w nauce wysyłając go do Szkoły Organistowskiej w Przemyślu. Aby wspomóc swój bardzo skromny uczniowski budżet, J. Smyczyński podejmował się różnych dorywczych prac zarobkowych. Pomimo tych dodatkowych obciążeń ukończył Szkołę Organistowską z wyróżnieniem.

Był niezwykle uzdolniony pod względem muzycznym – nie tylko uczył młodych adeptów orkiestry dętej „rzemiosła” muzycznego, ale sam komponował utwory, rozpisując je na poszczególne instrumenty. Jego kompozycje wykonywane są do dnia dzisiejszego. Pierwszymi fundatorami instrumentów muzycznych dla orkiestry dętej w Harcie byli:

- ks. kan. Andrzej Trzyna, proboszcz parafii Harta (m.in. bas Es)
- Michał Duplaga, rolnik, reemigrant ze Stanów Zjednoczonych (m.in. tenor)
- Antoni Nowak, senator.

Dalsze fundusze na zakup instrumentów muzycznych uzyskano w ramach Stowarzyszenia Akcji Katolickiej, która organizowała różne przedstawienia teatralne i religijne, a dochód przeznaczany był na kompletowanie instrumentów. Prowadzone było równocześnie szkolenie dla młodych członków orkiestry, którzy, po całodziennej pracy na roli, wieczorami zbierali się w wyznaczonych domach, by uczyć się gry na instrumentach. Szkolenie prowadził J. Smyczyński, którego pełna poświęcenia i wyrzeczeń praca przyczyniła się do powstania orkiestry dętej w Harcie. W skład orkiestry wchodził:

Smyczyński Jan – dyrygent, **Chuchla Jan** – czynele, **Dziura Władysław** – trąba B, **Holdys Feliks** – kornet B, **Holdys Franciszek** – alt Es, **Holdys Stanisław** – kornet I B, **Holdys Władysław** – klarnet I B, **Lichota Józef** – tenor I B, **Łątka Wawrzyniec** – baryton, **Martowski Andrzej** – perkusja, **Martowski Franciszek** – bas Es, **Pękala Franciszek** – trąba B, **Pękala Józef** – czynele, **Piłat Ignacy** – klarnet B, **Pociask Franciszek** – baryton, **Sieńko Stanisław** – kornet B, **Skaluba Stanisław** – alt Es, **Skaluba Władysław** – kornet II B, **Stanek Antoni** – alt Es, **Śliwa Grzegorz** – klarnet B, **Wieszczek Stanisław** – kornet I B, **Wrona Bronisław** – klarnet Es, **Wyskiel Józef** – tenor B.

W 1927 r. Jan Smyczyński wyjechał do Sokolnik k. Lwowa, gdzie objął stanowisko organisty w miejscowej

Jan Smyczyński 1899-1955

Feliks Holdys
założyciel OSP w Harcie

Orkiestra dęta w Harcie, 1926 r.

Jan Symczyński, Michał Duplaga, Feliks Holdys, Stanisław Holdys, Bronisław Wrona, Władysław Holdys, Grzegorz Śliwa, Ignacy Pilat, Władysław Skaluba, Stanisław Wieszczyk, Franciszek Pękala, Franciszek Pociąg, Józef Wyskiel, Stanisław Skaluba, Antoni Stanek, Stanisław Sienko, Jan Chuchla, Franciszek Martowski, Andrzej Martowski

Orkiestra dęta w Harcie, 1927 r.

Ks. kanonik Andrzej Trzyna, Józef Śliwa, Feliks Holdys, Bronisław Wrona, Władysław Holdys, Stanisław Holdys, Władysław Skaluba, Stanisław Wieszczyk, Stanisław Skaluba, Franciszek Holdys, Józef Lichota, Wawrzyniec Łątka, Władysław Dziura, Józef Pękala, Andrzej Martowski

parafii rzymsko-katolickiej. Tam również utworzył orkiestrę dętą, składającą się z 32 osób, oraz chór włościański, z którym występował 18 razy w Polskim Radiu.

Nowym dyrygentem orkiestry w Harcie został Franciszek Kmiotek, pochodzący z Błazowej, zawodowy muzyk wojskowy. Nadzór nad orkiestrą nadal sprawowali wyżej wymienieni fundatorzy, a w szczególności ks. proboszcz Andrzej Trzyna. Do repertuaru orkiestry włączone zostały nowe utwory, takie jak walce, marsze, pieśni kościelne itp., niezbędne przy występach na festynach i różnych uroczystościach. Uzyskane tak fundusze przeznaczane były na utrzymanie orkiestry.

Ważnym wydarzeniem dla orkiestry dętej w Harcie był jej występ na krajowych dożynkach w Spale w 1936 r., oraz w 1938 r. na zjeździe Stronnictwa Ludowego w Nowosiólkach.

Wybuch II wojny światowej przerwał działalność orkiestry. Instrumenty zostały zdeponowane na plebani w Harcie. Po tragicznej śmierci w 1941 r. proboszcza ks. kan. Andrzeja Trzyny, członkowie orkiestry, bojąc się,

aby instrumenty nie dostały się w „niepowołane ręce”, po kryjomu wynieśli je z terenu plebani i przekazali do przechowania u jednego z członków orkiestry. Po zakończeniu wojny nie ujawniono miejsca ich przechowania, z obawy przed kradzieżą lub konfiskatą.

Wiosną 1947 r. powrócił ze Wschodu, cudem uniknąwszy śmierci, Jan Smyczyński. Po dramatycznych przeżyciach związanych z okresem wojny, bardzo podupadł na zdrowiu. Pomimo tego, ponownie objął stanowisko organisty w parafii Harta i reaktywował działalność orkiestry dętej. W tym samym roku zmarł jeden z fundatorów orkiestry Michał Duplaga – dyrygent J. Smyczyński wraz z członkami orkiestry postanowili pożegnać publicznie swego darczyńcę grając na jego pogrzebie. Od tamtego też czasu notowane są występy orkiestry na różnych uroczystościach państwowych, powiatowych, gminnych i kościelnych.

Fundusze na zakup instrumentów i utrzymanie orkiestry pozyskiwano z gry na różnych przyjęciach i uroczystościach okolicznościowych (zakupiono bas B). Dalej szkolono orkiestrę pod kierownictwem dyrygenta J. Smyczyńskiego. Próby odbywały się 2 lub 3 razy w tygodniu w domach poszczególnych członków orkiestry. Repertuar wykonywanych utworów został znacznie rozbudowany i urozmaicony, m.in. o takie pozycje jak: Polonez A-dur Ogińskiego, uwertury *Moja królowa* Stolza czy *Lekka kawaleria* Suppego, wiałanki walców, mazurki itp., a z żalobnych marsze Chopina, Bethovena i innych.

W czerwcu 1948 r. odbyły się eliminacje orkiestr dętych w Brzozowie, na których orkiestra z Harta zajęła pierwsze miejsce za utwór *Kawaleria rusticana* (1-aktowa opera *Rycerskość wieśniacza* P. Mascagniego). Nagrody jednak orkiestra nie otrzymała, gdyż nie była zrzeszona w Ochotniczych Strażach Pożarnych.

Zaraz po powrocie z Brzozowa orkiestra złożyła akces do wstąpienia do Ochotniczej Straży Pożarnej w Harcie. W tym okresie skład orkiestry dętej opierał się na „starych” stażem członkach orkiestry oraz nowo szkolenych „orkiestrantach”: Smyczyński Jan – dyrygent, Błoński Tadeusz – alt, Ciećko Stanisław – kornet, Domin Stanisław – klarnet, Holdys Franciszek – alt Es, Holdys Roman – flet, Holdys Stanisław – kornet, Holdys Władysław – klarnet, Kielbasa Antoni – bas B, Kośmider Józef – tenor, Kośmider Stanisław – kornet, Kuś Jan – kornet, Kuś Tadeusz – perkusja, Lichota Józef – tenor, Martowski Stanisław – bas Es, Nowak Feliks – alt, Nowak Józef – klarnet, Pękala Ignacy – bęben, Pękala Józef – baryton, Pękala Józef – czynele, Pilat Ignacy – klarnet, Sienko Marian – alt, Sierant Stanisław – bas Es, Sierant Wojciech – tenor, Skaluba Stanisław – alt Es, Skaluba Władysław – kornet II, Sowa Feliks – klarnet, Szeremeta Wawrzyniec – kornet II, Wieszczyk Stanisław – bas B, Wrona Bronisław – klarnet.

W lipcu 1955 r. zmarł nieodżałowany dyrygent Jan Smyczyński – założyciel orkiestry dętej w Harcie. Funkcję dyrygenta orkiestry dętej OSP Harta przejął Antoni

Kielbasa – członek orkiestry, który swoje zamiłowanie i uzdolnienie muzyczne „ugruntował” występując przez trzy lata w orkiestrze wojskowej, podczas odbywania zasadniczej służby wojskowej.

W dalszym ciągu, tak jak za poprzedniego dyrygenta, próby orkiestry odbywały się 2 lub 3 razy w tygodniu, a występowała na różnych uroczystościach państwowych, powiatowych, gminnych i

kościelnych. Jednak z uwagi na wiek lub śmierć długoletnich członków orkiestry dętej, wykruszały się jej szeregi. Przeprowadzany więc był nabór i szkolenie nowych członków. Do orkiestry dołączyli w tamtych latach: **Błoński Ignacy** – baryton, **Chruszcz Franciszek** – bęben, **Domin Eugeniusz** – kornet, **Domin Józef** – klarnet, **Drewniak Jan** – alt, **Karnas Jan** – klarnet, **Kuc Jan** – saksofon, **Pękala Władysław** – kornet.

Orkiestra dęta OSP Harta zawsze brała udział i stanowiła oprawę muzyczną w ważnych uroczystościach państwowych, gminnych, kościelnych, dożynkach, prymiciach, pogrzebach i innych, dając średnio ok. 30 występów publicznych rocznie. Jednak w okresie pierwszych lat PRL-u jej występy z okazji uroczystości kościelnych spotykały się z szykanami i dochodzeniami ze strony ówczesnej władzy (jak w przypadku wizytacji duszpasterskiej biskupa przemyskiego w parafii Harta).

Największym utrudnieniem dla działalności orkiestry był brak miejsca na próby. Warunki pracy i szkolenia orkiestry uległy poprawie wraz z oddaniem do użytku Domu Strażaka w Harcie w 1976 r., przy budowie którego brali również czynny udział członkowie orkiestry – w ramach społecznej pracy przy jego budowie i produkcji materiałów budowlanych.

Początkiem lat 80-tych orkiestra w swoich szeregach liczyła 15 członków, kapelmistrzem orkiestry był dh Anto-

*Antoni Kielbasa
obecnie prezes honorowy
OSP Harta*

ni Kielbasa. Brak zainteresowania ze strony władz OSP naborem i poprawą warunków pracy i funkcjonowania orkiestry, przez całe lata osiemdziesiąte prowadził do stagnacji. Próby odbywały się tylko przed występami. Jak wspomina dh Antoni Kielbasa i dh Feliks Nowak: „Orkiestra w tym czasie była w bardzo słabej kondycji, liczyła 13 członków, gdzie średni wiek wynosił ok. 50 lat”, co groziło widmem samorozwiązania. Wówczas na wyposażeniu orkiestry były instrumenty bardzo stare, z okresu powstania orkiestry, czyli z lat 20-tych, w ilości: trąbka – 3 szt, alt Es – 3 szt, tenor B – 1 szt, baryton B – 1 szt, bas Es – 1 szt, bas B – 1 szt, klarnet Es – 1 szt, bęben i czynele. Występy orkiestry ograniczały się tylko do kilku występów w roku (3-4 razy).

Część I artykułu kończymy na 1990 r.

W tym numerze przedstawiamy aktualny skład orkiestry dętej OSP Harta: **Laska Edward** – kapelmistrz (lat 64), **Balawender Kacper** – tenor B (14), **Chlebek Tomasz** – perkusja-tuba (29), **Domin Damian** – kornet (17), **Fus Adam** – klarnet (65), **Gudyka Łukasz** – trąbka (22), **Hus Marta** – klarnet (27), **Kaczor Ilona** – klarnet (23), **Kaszycka Magdalena** – tamburyn (18), **Kmiecik Paweł** – perkusja (23), **Krupa Karol** – kornet (13), **Kulon Magdalena** – sax alt (19), **Lignowski Karol** – kornet (18), **Litwin Martyna** – alt Es (15), **Pantol Kamila** – werbel (21), **Paszko Marzena** – kornet (20), **Paściak Przemysław** – sax ten (21), **Pękala Władysław** – kornet (58), **Pilch Maciej** – kornet (37), **Potoczna Andżelika** – alt Es (19), **Potoczna Karolina** – kornet (22), **Potoczny Mariusz** – tenor B (27), **Potoczny Stanisław** – talerze (17), **Potoczny Wiesław** – bęben (45), **Pyś Grzegorz** – tuba (44), **Pyś Jadwiga** – bar. B (14), **Radoń Bolesław** – sax alt (75), **Ryś Martyna** – kornet (18), **Stochmal Błażej** – werbel (11), **Stochmal Jacek** – talerze (45), **Stochmal Zuzanna** – alt Es (13), **Szczutek Artur** – kornet (42), **Szczutek Grzegorz** – bar. B (40), **Szczutek Julia** – alt Es (15), **Szczutek Kacper** – bęben (15), **Szeremeta Jacek** – sax alt (23), **Toczek Eugeniusz** – tuba (74), **Wąsowicz Marek** – klarnet (40), **Wydra Grzegorz** – alt Es (31), **Zawora Wojciech** – sax alt (25).

Z archiwum OSP Harta

Bachórz

Cztery ważne fakty dla Polski i regionu

Celtowie przed Słowianami

Okres lateński trwał na ziemiach polskich od 500 r. p.n.e. do ok. 10 r. n.e. W Bachórz w latach 70. XX w. przeprowadzono badania archeologiczne, które dały wyniki w postaci zachowanych artefaktów umożliwiających określenie pobytu Celtów na tym terenie. Celtowie bowiem są pierwszym ludem o znanej nam nazwie. Odkryw-

ki pokazały istnienie relikwów – charakterystycznych pól ziemianek – na wzgórzu zwanym „Parasol”. Znalaziono wówczas 5 jam, zagłębień w ziemi, które były charakterystyczne dla domostw celtyckich. Ich wymiary wynosiły 2,45 m lub 2,6 m szerokości i długości 4,6 m. Powierzchnia chat sięgała zaledwie 12 m². W jednym z rogu chaty, zwykle od północy, znajdowało się palenisko wyłożone

plaskimi kamieniami, stanowiąc urządzenie kuchenne i grzewcze. Stanowisko w Bachórze jest cennym znaleziskiem, potwierdzającym obecność Celtów z jego największym nasileniem osadniczym przypadającym pomiędzy połową III a końcem II wieku p.n.e.

Początki chrześcijaństwa na ziemiach polskich

W publikacji autorstwa Bogusława Gerlacha o tytule jak wyżej, można znaleźć wiadomość, że w okresie wpływów rzymskich (od ok. 10 r. do ok. 371 r.), zwłaszcza po 325 r. na terenie środkowego Sanu, a więc w Bachórze lub jego okolicach istniała faktoria handlowa kupców rzymskich. Kupcy ci tworzyli takie faktorie na północnym przedpolu Karpat, daleko poza północną granicą Cesarstwa Rzymskiego, przebiegającą w tamtym okresie wzdłuż linii Dunaju. Znajdowali się wśród nich także chrześcijanie. Można zatem stwierdzić, że byli pierwszymi chrześcijanami na ziemiach polskich. Spotykali się wówczas jeszcze z ludnością, którą można nazwać protosłowiańską.

Najstarszy zabytek słowiański

Michał Parczewski w swoim artykule *Bachórz nad Sanem a sprawa słowiańska* podaje, że na terenie Bachórze, także na stanowisku archeologicznym „Parasol”, zostało znalezione jedno z najstarszych naczyń potwierdzających obecność na tym terenie Słowian od przełomu VI i VII wieku. Stanowisko to należy do największych badanych zespołów zabytkowych na terenie Polski.

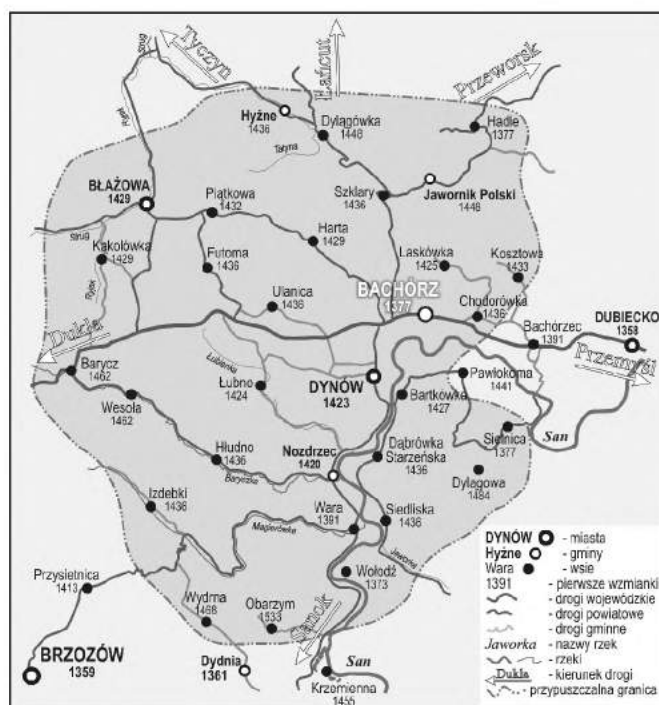
Bachórz – jedno z najstarszych naczyń słowiańskich odkrytych na ziemiach polskich

W czasie prowadzonych badań na kilkunastu stanowiskach w Bachórze i Chodorkówce zostały wydobyte fragmenty ceramiki, które, po rekonstrukcji, przedstawione są na sąsiedniej stronie.

Mat. źródłowy: M. Gedl, *Badania nad zespołem osadniczym grupy tarnobrzezkiej w Bachórze - Chodorkówce pow. Brzozów, w latach 1970-1972*, „Materiały i sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego za lata 1970-1972”: 1975, s. 52-57; M. Parczewski, *Bachórz nad Sanem a sprawa słowiańska*, „Alma Mater”: 2008, nr 98, s. 76-78; M. Parczewski, *Okres lateński wpływów rzymskich i wędrówek ludów*, „Materiały i sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”: 2012, s. 23-27.

Bachórz stolicą okręgu – Districtus Bachoriensis

Najstarsza wzmianka o Bachórze pochodzi z 1377 r. Tereny położone nad środkowym biegiem Sanu należały

Prawdopodobny przebieg granic Okręgu Bachórze – Districtus Bachoriensis na przełomie XIV i XV wieku
Opr. Wiesław Walat, Ryszard Żelazny, 2015

do domeny królewskiej. Aktem wydanym 22 września 1389 r. król Władysław Jagiełło nadał obszar wraz z istniejącymi wsiami kasztelanowi i staroście łęczyckiemu Piotrowi Kmicie, zatem obszar ten przeszedł w ręce prywatne, stwarzając tym samym podstawy do rozwoju większego kompleksu dóbr. W 1391 r. źródła podają, że właścicielem Okręgu Bachórze jest właśnie Piotr Kmita. Stoliczność Bachórze, jako siedziby okręgu, przetrwała do 1425 r., kiedy to została przeniesiona do Dynowa wybudowanego w 1423 r. Okręg Bachórze był własnością Kmitów do 1493 r., zaś po bezpotomnej śmierci syna Małgorzaty Denowskiej z Kmitów przeszedł drogą spadku w posiadanie ciotecznych braci Mikołaja i Piotra Rzeszowskich. Okręg Bachórze z siedzibą w Dynowie w całości występuje jeszcze w pierwszej połowie XVII wieku.

Bachórz był stolicą okręgu w latach 1377-1425, tj. przez blisko pół wieku. W źródłach Bachórz jeszcze w XVI w. określany jest jako miasteczko.

Mat. źródłowy: A. Gliwa, *Studium wartości kulturowych miasta Dynowa*, Dynów 2002; *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, Wł. Walowski, Warszawa 1880, t. 1, s. 204-212).

Wiesław Walat

**MOTYL
DYNOWSKI
NR 1/2015**

Wydawca: Komitet wydawniczy NASZA GMINA DYNÓW

Redakcja: Wojciech Piech (przewodniczący), Wiktoria Helwin, Wiesław Walat (red. odpowiedzialni)

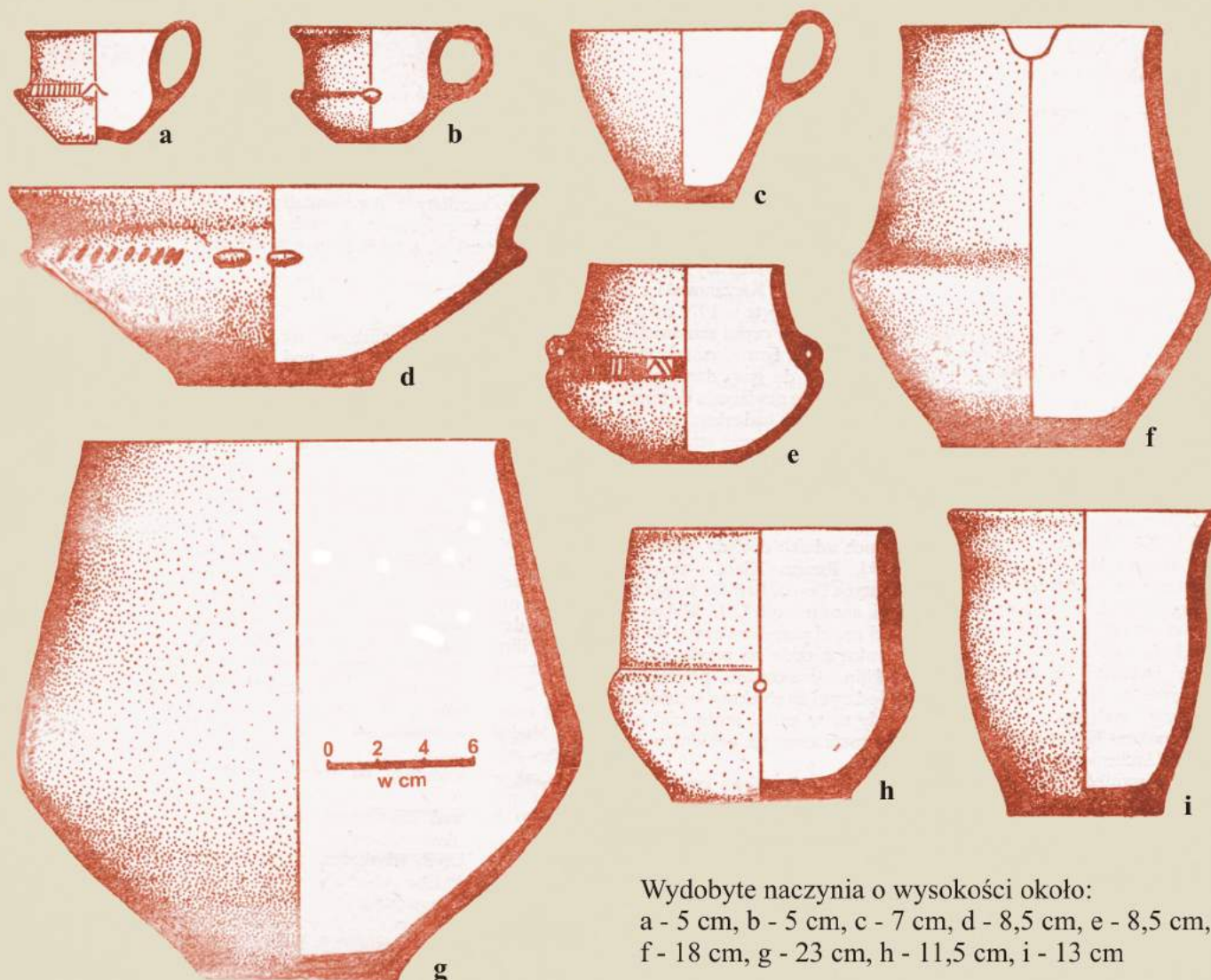
Adres: ul. Konfederatów Barskich 13, 35-301 Rzeszów

Kontakt: tel. 695 505 011, 693 873 899, e-mail: pobotno.oficyna@neostrada.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Redakcja nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażone w artykułach są poglądami ich autorów, a nie redakcji. Numer ten jest numerem pilotażowym. Czytelników prosimy o nadsyłanie posiadanych materiałów dotyczących Gminy Dynów, a także swoich uwag.

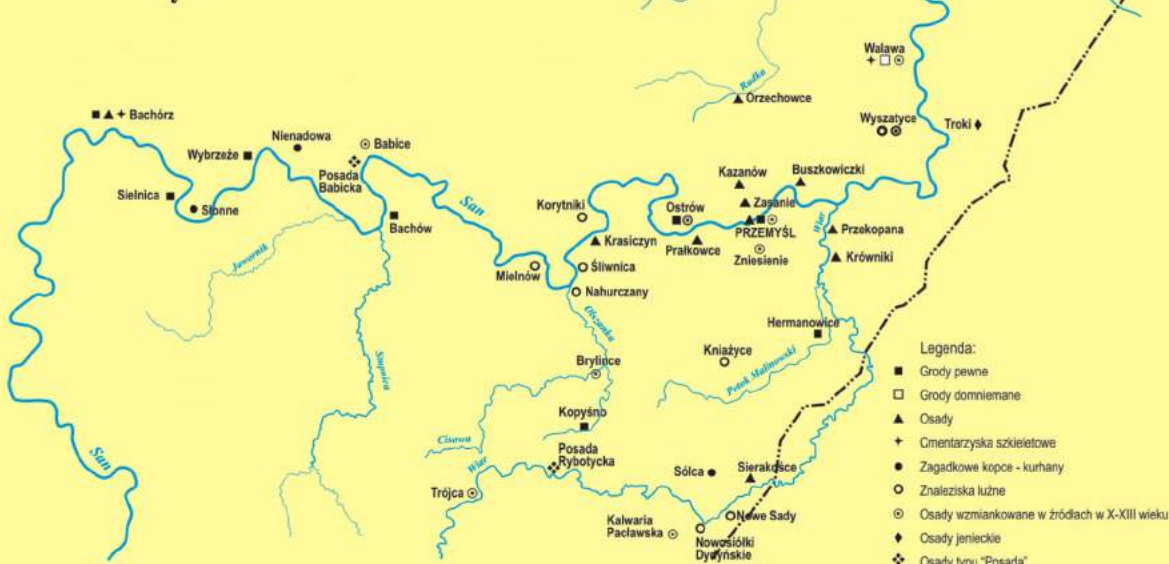
ISBN 978-83926399-8-5

Bachórskie wykopaliska z przełomu I i II tysiąclecia (ok. 900-1100 r.)

Wydobyte naczynia o wysokości około:
a - 5 cm, b - 5 cm, c - 7 cm, d - 8,5 cm, e - 8,5 cm,
f - 18 cm, g - 23 cm, h - 11,5 cm, i - 13 cm

Przemyskie skupienia osadnicze we wczesnym średniowieczu od VI do XIII w.

W Starym młynie na rozdrożu szansa na Gminny Ośrodek Kultury i Muzeum

